

EDUSKUNNAN SIVISTYSVALIOKUNNALLE

Vihreä kirja audiovisuaalisten teosten verkkolevityksestä (E 40/2011 vp; KOM(2011) 427 lopullinen)

Eduskunnan käsiteltävänä olevaan yllä mainittuun asiaan liittyen Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Teosto yhtyy Luovan työn tekijät ja yrittäjät Lyhdyn asiassa antamaan lausuntoon ja esittää lisäksi kunnioittavasti seuraavaa.

1. Pääviestit

- Musiikin oikeuksien saatavuus audiovisuaalisten teosten eri käyttötilanteisiin ei ole Suomessa ongelma. Lähettäjäyritysten kanssa on sovittu niiden lähetyksen verkkokäyttöä koskevista tarvittavista oikeuksista.
- Tekijänoikeushallinnon sääntelyn lähtökohtana tulee olla markkinoilla syntyvien ratkaisujen kannustaminen ja tukeminen, ei lakiin kirjattujen liiketoimintamallien ajaminen pakotavilla säännöksillä.
- Alkuperämaaperiaatetta ei tule ottaa käyttöön verkko-oikeuksien lisensioinnissa, koska se voi johtaa lisensioinnin siirtymiseen suojatasoltaan ja oikeuksien toimeenpanon kannalta heikoimpiin maihin.
- Kaapelijakelun lakisäätäinen kollektiivihallinto edistää oikeusvarmuutta ja markkinoiden häiriötöntä toimintaa. Nykyinen sääntely mahdollistaa myös uusilla teknologioilla toteutetun edelleen lähettämisen lisensioinnin.

2. Musiikin oikeuksien saatavuus av-teosten käyttöön on kunnossa

Vihreän kirjan jaksossa 2.1. todetaan jakelun maantieteelliseen ulottuvuuteen liittyvä yleinen periaate: mikäli lähetystoiminnan harjoittajat välittävät verkkopalvelujaan alkuperäisen läheyyden aluetta laajemmalle, niiden on maksettava oikeuksista jokaiselle muulle alueelle. Markkinataloudessa tämä lähtökohta on kiistaton: laajempi lisenssi on arvokkaampi ja maksaa siksi enemmän. Erikoinen ja epämääräinen on sen sijaan jakson lopussa oleva kirjaus, jonka mukaan erityisesti musiikin verkko-oikeuksien hankinta useiden maiden alueella ”joissain tapauksissa ja joidenkin oikeuksien haltijoiden kohdalla” näyttää johtavan merkittävään hallinnointitaakkaan ja liiketoimintakuluihin. Emme tunnista tällaista asetelmaa Suomessa. Teosto ja televisioyritykset ovat sopineet musiikin käytöstä lähettäjäyritysten verkkopalveluissa niiden tarpeiden mukaisesti. Musiikin verkko-oikeuksista sovitaan osana normaalia neuvottelutoimintaa eikä niiden hankinnasta käsityksemme mukaan aiheudu kenellekään

merkittävää hallintotaakkaa tai liiketoimintakuluja. On muistettava, että suomalaisten lähettäjäyritysten yleisöt sijaitsevat pääsääntöisesti Suomessa. Rajat ylittäviä oikeuksia kansainvälisiä markkinoita varten tarvitaan vain harvoin. Teostolla on valmius tarvittaessa lisensoida myös tällaisia palveluita.

3. Tekijänoikeushallinnon sääntelyn tulee tukea markkinoiden toimintaa

Vihreän kirjan peruskysymys on se, edellyttääkö av-teosten verkkolevitysmarkkinoiden kehittyminen uutta lainsäädäntöä. Tähän liittyen viitataan jaksossa 3 komission valmistelussa olevaan säädösehdotukseen, joka koskee tekijänoikeuksien kollektiivihallintoa ja erityisesti rajat ylittävien verkkopalveluiden lisensointia. Vihreän kirjan mukaan komissio pitää tulevaa oikeudellista kehystä erityisen tärkeänä av-teokseen sisällytetyn musiikin tekijänoikeuksien selvittämisen kannalta.

Viimeisimpien tietojen mukaan komissio on oikeuksien kollektiivihallinnointia koskevan kehityksen valmistelussa painottamassa vapaaehtoisten markkinaratkaisujen merkitystä. Sääntelyn tehtäväksi jäisi markkinoiden toiminnan päälinjojen viitoittaminen ja ylilyöntien estäminen. Suomalaisesta näkökulmasta tällainen linjaus vaikuttaisi oikean suuntaiselta. Suomalainen tekijänoikeuksien kollektiivihallinto toimii nykyisellään hyvin ja avoimesti eikä sen ohjaus tai valvonta edellytä lisäsääntelyä. Kollektiivihallinnointia koskevan EU-sääntelyn tulisi puuttua mahdollisimman vähän markkinoiden toimintaan ja enintään asettaa tekijänoikeushallinnon toiminnan yleiset puitteet. Sivistysvaliokunta on aiemmin korostanut vakiintuneena kantanaan Suomen nykyisen tyyppisen sopimuslisenssijärjestelmän toimivuutta ja suhtautunut kriittisesti tekijänoikeuksien kollektiivihallinnointia koskevaan yhteisöoikeudelliseen sääntelyyn (SiVL 21/2010 vp s. 4).

4. Alkuperämaaperiaate vaarantaa oikeuksien arvon ja toimeenpanon

Vihreässä kirjassa arvioidaan yhtenä verkkopalvelujen saatavuutta mahdollisesti parantavana vaihtoehtona ns. alkuperämaaperiaatteen käyttöönottamista. Tämä tarkoittaisi, että verkkopalvelun lähettämiseen sovellettaisiin pelkästään lähettämismaan lakia. Sivistysvaliokunta on suhtautunut kriittisesti alkuperämaaperiaatteen käyttöön sisältöjen verkkolevityksessä, sillä se voi pahimmillaan johtaa kilpailutilannetta vääristävään halvimmän maavaihtoehdon valintaan internet-palvelimelle, toisin sanoen palveluntarjoaja hakeutuisi sen jäsenvaltion alueelle, joka heikoimmin suojaisi oikeudenhaltijoita (SiVL 21/2010 vp s. 4).

Myös komissio näyttää tunnustavan tämän uhkan todetessaan vihreän kirjan jaksossa 3, että ”alkuperämaahan perustuvan lähestymistavan käyttöönotto voisi helposti johtaa sääntelyn katvealueiden hyväksikäyttöön palveluntarjoajan sijoittautumismaan valinnan perusteella”. Kun av-teosten arvo komissionkin mukaan on yhteydessä niiden kieleen ja useimmat av-mediapalvelut on suunnattu pääasiassa kansalliselle yleisölle tai laajimmillaan samalle kieli-

ryhmälle, ei alkuperämaaperiaate näytä tarjoavan mitään lisäarvoa tästäkään näkökulmasta. Alkuperämaaperiaatetta ei tule ottaa käyttöön sisältöjen verkko-oikeuksien lisensoinnissa.

5. Edelleenlähettämisoikeuksien kollektiivihallinnointi on toimiva ratkaisu

Vihreässä kirjassa kysytään, tulisiko satelliitti- ja kaapelidirektiivin teknologiakohtaisia säännöksiä tarkistaa ja tuleeko direktiivin mukainen pakollinen kollektiivinen lisensointi kaapeli-jakeluun säilyttää. Yleisradiolähetysten edelleenlähettämisoikeuksien lisensointi on Suomessa järjestetty jo 1980-luvulta alkaen kollektiivihallinnon ja sitä täydentävän sopimuslissenssiratkaisun avulla. Järjestelmän lähtökohtana on opetus- ja kulttuuriministeriön etukäteen hyväksyminen edelleenlähettämistä lisensoiville järjestöille. Menettely takaa kattavat ja oikeusvarmat tekijänoikeusluvut aineistojen käyttäjille ja varmistaa tekijänoikeuskorvausten sujuvan tilittämisen oikeudenhaltijoille. Järjestelmä on perusteiltaan teknologianeutraali, joten sitä on voitu soveltaa esimerkiksi mobiilitelevisiolähetysten ja IPTV-jakelun lisensointiin. Toimivaa ja käytännössä testattua suomalaista järjestelmää ei ole tarpeen muuttaa.

Helsingissä, syyskuun 28 päivänä 2011

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y.

Katri Sipilä
toimitusjohtaja

Martti Kivistö
edunvalvontajohtaja

Mikä Teosto on?

Teosto on vuonna 1928 perustettu säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja musiikinkustantajien tekijänoikeusjärjestö. Edustamme noin 25 000:ta kotimaista musiikin tekijää ja kustantajaa, ja lisäksi vastavuoroisuussopimusten kautta noin kahta miljoonaa ulkomaista oikeudenhaltijaa. Keräämistämme musiikin käyttökorkvauksista jaoimme vuonna 2010 oikeudenomistajillemme 87 %.

Teosto toimii yhdyssiteenä musiikin tekijöiden ja käyttäjien välillä huolehtien siitä, että musiikin käyttäjät saavat luvat musiikin käyttöön ja että oikeudenomistajat saavat korvaukset teostensa käyttämisestä. Oikeuksien hallinnoinnin lisäksi Teosto edistää monin tavoin kansallista kulttuuria. Yhdistyksen aatteelliseen toimintaan kuuluu suomalaisen luovan säveltaiteen edistäminen.